

ÁHÆTTUMAT OG VIÐBRAGÐSÁÆTLUN

fyrir urðunarstað fyrir óvirkan úrgang
í landi Höskuldsstaða í Dalabyggð

Umfang

Þetta skjal inniheldur áhættumat fyrir urðunarstað fyrir óvirkan úrgang í landi Höskuldsstaða í Dalabyggð í samræmi við 18. grein laga nr. 33/2004 um varnir gegn mengun hafs og stranda, sbr. einnig 12. tölulið í A-lið Viðauka I við sömu lög, svo og B-lið sama viðauka. Skjalið inniheldur einnig viðbragðsáætlun sem byggir á áhættumatinu í samræmi við 18. grein sömu laga.

Skilgreiningar og aðferðafræði

Áhætta er í raun eins konar margfeldi af afleiðingum tiltekins atburðar og líkum þess að atburðurinn eigi sér stað. Í þessu skjali eru afleiðingar og líkur metnar á þann hátt sem sýndur er í töflum 1 og 2. Í raun er erfitt að gefa afleiðingum og líkum og þar með margfeldi þessara tveggja þátta ákveðin talnagildi (megindleg gildi). Mat eða flokkun byggist gjarnan á einkunnagjöf, t.d. á bilinu 1-5. Framsetningin tekur m.a. mið af staðlinum *ISO 31000:2018, Risk management – Guidelines*, sem tók gildi 14. febrúar 2018. Einnig er byggt á ástralska áhættustjórnunarstaðlinum *AS/NZS 4360:2004*.

Stig	Afleiðingar	Nánari lýsing (dæmi)
1	Óverulegar	Óveruleg áhrif á umhverfi og samfélag, lítil kostnaður
2	Minni háttar	Auðvelt og fljótlegt að ná tökum á aðstæðum á staðnum, fjárhagslegt tjón í meðallagi
3	Í meðallagi	Hægt að ná tökum á aðstæðum með utanaðkomandi aðstoð, mikið fjárhagslegt tjón
4	Meiri háttar	Áhrif á stærra svæði án mikils skaða, tap á framleiðslugetu, verulegt fjárhagslegt tjón
5	Hamfarir	Eitiráhrif á stærra svæði með miklum skaða, gríðarlegt fjárhagstjón

Tafla 1. Mat á afleiðingum tiltekins atburðar

Stig	Líkur	Nánari lýsing
1	Fátítt	Gæti gerst í undantekningartilvikum
2	Ólíklegt	Gæti hugsanlega gerst í sumum tilvikum
3	Mögulegt	Gæti gerst í sumum tilvikum
4	Líklegt	Gæti gerst í flestum tilvikum
5	Nær öruggt	Gerist nær alltaf

Tafla 2. Mat á líkum tiltekins atburðar

Fylkið í töflu 3 er notað í þessu skjali til að greina tiltekna áhættu og ákveða mikilvægi þess að grípa til aðgerða hennar vegna. Eins og sjá má er taflan samsett úr töflu 1 og töflu 2.

Líkur	Afleiðingar				
	1 Óverulegar	2 Minni háttar	3 Í meðallagi	4 Meiri háttar	5 Hamfarir
1 (Fátítt)	1	2	3	4	5
2 (Ólíklegt)	2	4	6	8	10
3 (Mögulegt)	3	6	9	12	15
4 (Líklegt)	4	8	12	16	20
5 (Nær öruggt)	5	10	15	20	25

Tafla 3. Fylki fyrir áhættumat

1-3 (grænt)	= lítil áhætta; hefðbundnir verkferlar duga
4-6 (gult)	= meðal áhætta; tilgreina þarf skiptingu verka og ábyrgðar
7-14 (rautt)	= mikil áhætta; krefst sérstakrar athugunar
15-25 (rautt)	= afar mikil áhætta; krefst tafarlausrar aðgerða

Lagafyrirmæli

Þetta áhættumat er unnið í samræmi við 18. grein laga nr. 33/2004 um varnir gegn mengun hafs og stranda. Samkvæmt 12. tölulið í A-lið Viðauka I við lögina teljast móttökustöðvar sveitarfélaga, sorpurðunarstaðir og sorpbrennslustöðvar til starfsemi „sem getur valdið bráðamengun á hafi eða ströndum vegna eðlis starfseminnar og/eða nálægðar hennar við sjó“ og skal því gera áætlun um viðbrögð vegna bráðamengunar frá viðkomandi starfsemi. Áætlunin skal byggjast á áhættumati sem tekur m.a. tillit til eftirfarandi þátta sem fram koma í B-lið Viðauka I:

1. Magn hættulegra efna sem notuð eru í starfseminni.
2. Eðli og verkan þeirra hættulegu efna sem notuð eru í starfseminni.
3. Fjarlægð starfseminnar frá sjó.
4. Hugsanleg áhrif bráðamengunar, m.a. með tilliti til viðtaka.
5. Aðrar ábyrgðartryggingar og umfang þeirra.

Samkvæmt 16. grein laga nr. 33/2004 um varnir gegn mengun hafs og stranda skulu þeir sem stunda atvinnustarfsemi sem talin er upp í A-lið Viðauka I við lögina taka ábyrgðartryggingu eða leggja fram aðra fullnægjandi tryggingu sem Umhverfisstofnun metur gilda, allt að 1 milljón SDR. Dalabyggð mun taka slíka tryggingu með hliðsjón af þessu áhættumati.

Staðhættir

Sveitarfélagið Dalabyggð, kt. 510694-2019, starfrækir urðunarstað fyrir óvirkan úrgang við Laxárdalsveg í landi Höskuldsstaða um 7 km frá Búðardal. Staðsetning staðarins er í samræmi við breytingu á aðalskipulagi Dalabyggðar (skipulagsnúmer 12230) sem staðfest var af Skipulagsstofnun 27. maí 2014 og deiliskipulag (skipulagsnúmer 12334) sem samþykkt var í sveitarstjórn Dalabyggðar 1. júlí 2014. Starfsleyfi fyrir urðunarstaðinn var gefið út af Umhverfisstofnun 9. september 2015 með gildistíma til 9. september 2027.

Urðunarsvæðið er um 5 ha að stærð og er skammt ofan þjóðvegur, austast í landi Höskuldsstaða við landamerki að Hornstöðum. Svæðið tekur yfir lítt gróið holt, sem einkennist af melagróðri og rýru mólendi. Holtið er að hluta til gamalt námusvæði sem búið er að jafna yfir og loka. Yfirborðsvatn fellur til norðvesturs í Laxá en Krosslækur rennur í ána austan svæðis. Aðkoma er af Vestfjarðavegi nr. 60, um Laxárdalsveg nr. 59 að urðunarsvæðinu.

Á urðunarsvæðinu er heimilt að taka á móti og urða á ári hverju allt að 500 tonn af úrgangi sem hefur verið meðhöndlaður og telst tækur á urðunarstaði fyrir óvirkan úrgang, sbr. tl. 2.1 í

II. viðauka við reglugerð nr. 738/2003 um urðun úrgangs. Ekki verður tekið við öðrum úrgangi á svæðinu, hvorki til geymslu né urðunar.

Áhætta af fyrirhugaðri starfsemi

Á urðunarstaðnum við Laxárdalsveg verður eingöngu urðaður óvirkur úrgangur, þ.e.a.s. úrgangur sem breytist ekki verulega líf-, efna- eða eðlisfræðilega og hefur ekki skaðleg áhrif á umhverfið, t.d. múrbrot, gler og uppmokstur. Úrgangi sem ekki uppfyllir þessi skilyrði verður komið til flokkunar og förgunar annars staðar. Sama gildir um úrgang þar sem óvissa ríkir um uppruna og/eða mengunarhættu sem gæti skapast. Engin spilliefni berast inn á urðunarstaðinn. Því eru hverfandi líkur á að úrgangur sem tekið er á móti til urðunar á urðunarstaðnum innihaldi efni sem eru skaðleg umhverfinu. Með takmörkunum á aðgengi að svæðinu og reglulegu eftirliti mun rekstraraðili koma eins og kostur er í veg fyrir ógn vegna mengun jarðvegs og grunnvatns.

Með hliðsjón af framanskráðu verður ekki séð að jarðvegi, grunn- eða yfirborðsvatni stafi hættu af urðuninni á umræddum stað, né að þörf sé á sigvatnssöfnun. Í samræmi við þetta er meginniðurstaðan sú að umhverfinu stafi nær engin hættu af fyrirhugaðri starfsemi.

Áhætta vegna ytri þátta

Vandséð er að veðurfar, flóð eða aðrir fyrirsjáanlegir eða ófyrirsjáanlegir atburðir í náttúrunni gætu leyst úr læðingi efni sem urðuð eru á urðunarstaðnum við Laxárdalsveg og kunna að vera skaðleg umhverfinu, enda er þar eingöngu urðaður óvirkur úrgangur. Lítil sem engin jarðhitavirkni er á svæðinu. Sama gildir um aðra jarðfræðilega virkni. Laxá rennur neðan við urðunarstaðinn og er minnsta fjarlægð þangað um 350 m. Hæðarmunur er a.m.k. 30 m. Hættu á skriðuföllum og snjóflóðum er ekki til að dreifa. Urðunarstaðurinn er í um 50 m hæð yfir sjó og fjarlægð til sjávar við Laxárósa er um 5 km. Hækkun sjávarstöðu vegna loftslagsbreytinga mun því ekki hafa áhrif á urðunarstaðinn.

Með hliðsjón af framanskráðu má telja nær útilokað að atburðir í náttúrunni geti leyst úr læðingi efni sem urðuð eru á svæðinu og kunna að vera skaðleg umhverfinu.

Áhættumat og viðbragðsáætlun

Tafla 4 inniheldur áhættumat vegna urðunarstaðarins við Höskuldsstaði að teknu tilliti til framangreindra þátta. Matið byggir á þeirri aðferðafræði sem kynnt er frammar í þessu skjali. Í töflunni eru einnig tilgreindar þær fyrirbyggjandi aðgerðir sem dregið geta úr áhættunni, svo og endurmat áhættu að þessum aðgerðum loknum. Taflan inniheldur jafnframt viðbragðsáætlun vegna atburða sem verða þrátt fyrir fyrirbyggjandi aðgerðir.

Atburður	Afleiðing		Líkur	Áhætta	Fyrirbyggjandi aðgerð	Áhætta eftir aðgerð	Viðbragð	Ábyrgð
	Lýsing	Einkunn						
Losun úrgangs utan við urðunarstað	Sjónmengun, fok, mengun yfirborðsvatns og jarðvegs utan urðunarstaðar	1	2	2	Kynning til íbúa og fyrirtækja um afmörkun staðarins, opnunartíma, reglur og viðurlög	1	Óvirkur úrgangur fluttur inn á svæðið, annar úrgangur fjarlægður á kostnað þess sem losar og komið til endurvinnslu eða urðunar í Fíflholtum	<ul style="list-style-type: none"> Umsjónaraðili urðunarstaðarins
Losun úrgangs sem ekki uppfyllir skilyrði um óvirkan úrgang	Mengun yfirborðsvatns, jarðvegs og grunnvatns	2	3	6	Lokun svæðisins með girðingu og lokuðu hliði, aðgangsstýring, kynning til íbúa og fyrirtækja um afmörkun staðarins, opnunartíma, reglur og viðurlög	4	Úrgangur fjarlægður af urðunarstað á kostnað þess sem losar og komið til endurvinnslu eða urðunar í Fíflholtum	<ul style="list-style-type: none"> Umsjónaraðili urðunarstaðarins
Leki mengandi efna úr úrgangi (ef spilliefni hafa ekki verið fjarlægð)	Mengun yfirborðsvatns, jarðvegs og grunnvatns	2	2	4	Lokun svæðisins með girðingu og lokuðu hliði, aðgangsstýring, kynning til íbúa og fyrirtækja um afmörkun staðarins, opnunartíma, reglur og viðurlög, tafarlaus viðbrögð við losun úrgangs sem ekki uppfyllir skilyrði um óvirkan úrgang	2	Úrgangur fjarlægður af urðunarstað, spilliefni fjarlægð og komið í viðeigandi meðhöndlun, mengaður jarðvegur fjarlægður og komið í viðeigandi meðhöndlun	<ul style="list-style-type: none"> Umsjónaraðili urðunarstaðarins
Olíuleki af flutningstækjum eða vinnuvélum	Mengun yfirborðsvatns, jarðvegs og grunnvatns	2	3	6	Krafa í verksamningum um reglubundið viðhald flutningstækja og vinnuvéla.	4	Olía eða önnur spilliefni tafarlaust hreinsuð af yfirborði, mengaður jarðvegur fjarlægður og komið í viðeigandi meðhöndlun	<ul style="list-style-type: none"> Umsjónaraðili urðunarstaðarins Eigandi vinnuvélar

Tafla 4. Áhættumat og viðbragðsáætlun fyrir urðunarstað fyrir óvirkan úrgang í landi Höskuldsstaða í Dalabyggð.